Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi eurooppalaisten yrityslompakoiden perustamisesta

Patentti- ja rekisterihallituksen lausunto

19.2.2026

PRH:n roolit asetusehdotukseen nähden

PRH tarkastelee eurooppalaisten yrityslompakoiden asetusehdotusta seuraavien rooliensa kautta:

- Yrityksen Digitalouden kehitystä koordinoiva viranomainen
- Poikkihallinnollisen yrityslompakoiden kansallisen koordinaatioryhmän vetäjä. Ryhmä tukee valtiovarainministeriötä lainsäädäntöehdotuksen valmistelussa.
- Yrityksen tunnistetietojen liikkeellelaskija.
- Viranomainen, jolla on asiointipalveluja, joissa yrityslompakolla voisi asioida, kuten kaupparekisteriin sekä patentteihin ja tavaramerkkeihin liittyviä asiointipalveluja.

Kannatus lainsäädäntöehdotukselle

PRH kannattaa 19.11.2025 annettua ehdotusta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi eurooppalaisten yrityslompakoiden perustamisesta.

Eurooppalaisten yrityslompakoiden yhteisen lainsäädäntökehikon piirissä yritykset voivat asioida turvallisesti sähköisesti ja rajat ylittävästi, sekä viranomaisten että toisten yritysten kanssa.

Asetusehdotus helpottaa erityisesti EU-rajat ylittävää yritysten tunnistamista, tunnistautumista ja tiedonvaihtoa. Yrityslompakoita voidaan ottaa käyttöön myös kansallisesti yritysten digitaalisen tiedonvaihdon ja liiketoiminnan tukemisessa kansalliset tarpeet huomioiden.

Vaikka asetusehdotuksen tavoitteena on kilpailukyvyn parantaminen ja hallinnollisen taakan keventäminen, sen painopiste näyttää PRH:n arvioinnin mukaan tällä hetkellä olevan nimenomaan yrityksiltä viranomaisille siirtyvän tiedon sähköistämisessä.

Yritysten digitalouden kehittämisen näkökulmasta keskeistä olisi tarkastella yrityslompakoita laajemmin yritysten liiketoiminnan ja liiketoimintatapahtumien sujuvoittamisen näkökulmasta. Erityisen tärkeää on siirtyä rakenteistamattomasta tiedosta tiedonvaihtoon, jossa hyödynnetään tietosisällöltään yhteentoimivaa laadukasta rakenteista tietoa. Tämä mahdollistaa tehokkaamman automaation ja tekoälyn hyödyntämisen. Eurooppalaiset yrityslompakot tarjoavat tähän mahdollisuuden, ja tämä potentiaali kannattaa täysimääräisesti hyödyntää.

Asetusehdotus on vielä valmisteluvaiheessa, ja siinä on kohtia, jotka edellyttävät täsmentämistä jatkovalmistelussa.

Eurooppalaiset yrityslompakot kaikille taloudellisille toimijoille

Eurooppalaisen yrityslompakon voivat hankkia käyttöönsä yritysten lisäksi kaikki niin sanotut taloudelliset toimijat.

Asetusehdotuksen mukaan ”taloudellinen toimija” tarkoittaa luonnollista tai oikeushenkilöä tai tällaisten henkilöiden ryhmää, mukaan lukien väliaikaiset yritysten yhteenliittymät, jotka toimivat kaupallisessa tai ammatillisessa ominaisuudessa kauppaansa, liiketoimintaansa, käsityöläistoimintaansa tai ammattiaan koskevissa tarkoituksissa. Käytännössä esimerkiksi yksityiset elinkeinonharjoittajat voivat hankkia yrityslompakon käyttöönsä.

Velvoitetta yrityslompakon hankkimiseen tai käyttöön ei taloudellisilla toimijoilla ole.

Yrityslompakkoon tarvitaan taloudellisten toimijoiden tunnistetiedot

Yrityslompakon toiminnan perusedellytys on sen omistajan, taloudellisen toimijan, luotettavat tunnistetiedot. Tunnistetietojen avulla voidaan varmistaa digitaalisessa maailmassa kumppani, jonka kanssa lompakolla asioidaan. Myös esimerkiksi tavaramerkkien ja patenttien hallinta helpottuu, kun yritys voidaan luotettavasti tunnistaa.

Kaupparekisteri on keskeinen tunnistetietojen lähde kaikissa EU-maissa. Kaikki edellä mainitut taloudelliset toimijat eivät kuitenkaan kuulu kaupparekisterin piiriin. Siksi käytännössä tarvitaan muita virallisia lähteitä tunnistetietojen myöntämiseen. Suomessa tähän soveltuvat pääpiirteissään Verohallinnon ja PRH:n muut rekisterit. Näiden osalta voidaan tarvita rekisteröinnin systematisointia ja tietojen täydennystä tämän uuden tarpeen edellyttämällä tavalla.

Yrityslompakoiden tarjoaminen markkinaehtoisesti

Asetusehdotuksessa säädetään yrityslompakoiden tarjoajiin kohdistuvista vaatimuksista ja velvoitteista. Ehdotus ei kuitenkaan ota kantaa siihen, mitkä tahot suoranaisesti voivat toimia lompakon tarjoajina. Sääntely ei siis rajaa tarjoamista yksinomaan julkiselle tai yksityiselle sektorille, vaan määrittelee ainoastaan ne edellytykset, jotka tarjoajan on täytettävä.

Yrityslompakot voivat parhaimmillaan olla laajoja, monipuolisia ja käyttäjälähtöisiä digitaalisia palveluita, jotka integroituvat yritysten omiin järjestelmiin. Tällaisten palvelujen kehittäminen ja ylläpito kuuluu luontevasti markkinaehtoiseen ohjelmistoliiketoimintaan. PRH:n lähtökohtana on, että yrityslompakkopalveluiden tarjoaminen toteutuisi Suomessa markkinaehtoisesti siten, että palveluntarjoajina toimivat yksityisen sektorin toimijat, kuten ohjelmistoyritykset.

Julkishallinnon velvoittavuutta tulee täsmentää ja rajata

Suomi on julkishallinnon digitalisaatiossa EU:n kärkitasoa. Tämä digitalisaation kehityskulku on tärkeää turvata myös uuden EU-sääntelyn kohdalla. PRH:n näkemyksen mukaan velvoittavuudessa tulee paremmin huomioida digitalisaatioasteeltaan eri tasoiset palvelut.

Asetusehdotuksen mukaan julkishallinnon yritysasiakkaalla olisi oikeus käyttää yrityslompakkoa asioinnissa ja raportoinnissa. Ehdotuksesta ei kuitenkaan käy riittävän selkeästi ilmi, mitä viranomaiselle asetettu velvollisuus ottaa vastaan asiakirjoja ja ilmoituksia käytännössä tarkoittaa ja miten säännöstä tulisi soveltaa eri tilanteissa. Tätä on tarpeen täsmentää.

PRH:n tämänhetkisen tulkinnan mukaan velvoite voisi tarkoittaa, että viranomaisen olisi kaikissa tilanteissa vastaanotettava yrityksen yrityslompakon kautta toimittama tieto. Lisähaastetta tuo se, että eri maissa kansallinen lainsäädäntö edellyttää osin eri tietoja yrityksiltä. Tämän laajan tulkinnan mukainen velvoite olisi erittäin merkittävä ja koskisi myös sellaisia palveluja, jotka ovat jo pitkälle digitalisoituja ja joissa tiedot liikkuvat rakenteisessa muodossa järjestelmien välillä.

Tällaisessa tilanteessa julkishallinnolle, kuten PRH:lle, aiheutuisi huomattavia kustannuksia lyhyellä aikavälillä. Kustannukset syntyisivät uusien asiointikanavien rakentamisesta, tietojen käsittelyn muutoksista ja integraatioista. Samanaikaisesti yrityslompakon käyttö olisi yrityksille vapaaehtoista, eikä mikään takaa, että yritykset tosiasiallisesti siirtyisivät käyttämään uusia kanavia. Investointeihin liittyisi siten merkittävä epävarmuus suhteessa saavutettaviin hyötyihin.

Erityisen haasteen jo digitalisoiduille palveluille asettaa se, että asetusehdotusta voidaan tulkita siten, että viranomaisen olisi hyväksyttävä tieto myös esimerkiksi pdf-muotoisena rakenteistamattomana asiakirjana, vaikka sama tieto voitaisiin vastaanottaa laadukkaammin

rakenteisessa muodossa jo olemassa olevan palvelun kautta. Tämä lisäisi merkittävästi manuaalista käsittelyä, tarkistuksia ja virheriskiä sekä heikentäisi jo saavutettuja digitalisaatiohyötyjä.

Monissa muissa EU-maissa siirtyminen paperiasioinnista sähköiseen, mutta rakenteistamattomaan tiedonsiirtoon voi jo itsessään olla merkittävä edistysaskel. Suomessa tilanne on kuitenkin toinen. Useissa keskeisissä yrityspalveluissa asiointi on jo pitkälle digitalisoitua. Esimerkiksi kaupparekisteriin tiedot saadaan rakenteisena YTJ-palvelusta ja digitilinpäätöksiä vastaanotetaan rakenteisena rajapinnalta. Asetusehdotukseen kirjattu velvoittavuus ei siten kohtele jäsenmaita tasapuolisesti suhteessa niiden digitalisaatiotasoon.

PRH katsoo, että velvoittavuutta tulisi täsmentää ja rajata siten, että se on oikeasuhtainen ja ottaa huomioon jäsenmaiden ja asiointipalveluiden erilaiset lähtökohdat. Yhtenä vaihtoehtona PRH pitää sitä, että alkuvaiheessa julkishallinnon velvoite koskisi ensisijaisesti yrityslompakolla tapahtuvaa tunnistautumista. Tällöin yritys voisi käytännössä tunnistautua yrityslompakolla, mutta varsinainen asiointi ohjattaisiin olemassa oleviin digitaalisiin palveluihin, joissa tieto voidaan vastaanottaa tai tuottaa rakenteisessa muodossa.

Tiedon vastaanottamisen osalta velvoite voitaisiin alkuvaiheessa rajata siten, että julkishallinnolla olisi velvoite vastaanottaa tietoa yrityslompakosta vain, jos kyseisellä asiointipalvelulla ei ole sähköistä kanavaa. Tämä linjaus turvaisi Suomen pitkälle kehittyneen digitalisaation tason ja vähentäisi tarpeettomia kustannuksia käyttöönoton yhteydessä.

Kun edellä ehdotettu velvoittavuuden ydin, eli sähköinen tunnistautuminen, saadaan käyttöön koko EU-alueella, vähentää se olennaisesti sekä yritysten että julkishallinnon asiointitaakkaa tällä hetkellä pääosin paperisissa rajat ylittävissä asiointitilanteissa.

Tunnistautumisen ja valtuuksien yksityiskohtia kehitetään edelleen ja niitä tulee asetusehdotuksessa selkiyttää, jotta tämä perusvaihe toimii jäsenmaasta toiseen asioidessa varmuudella. Esimerkiksi Suomessa kaupparekisteri-ilmoituksia tehdessä yrityksen puolesta toimii kansallisen lain mukaan aina luonnollinen henkilö; sitä miten tämä tapahtuu yrityslompakon kautta asioidessa, tulee vielä tarkentaa.

Yrityslompakoiden käyttöönotto yhteiskunnassamme edellyttää joka tapauksessa merkittäviä investointeja. Mikäli julkishallinnon vastaanottovelvoite tulkitaan laajaksi ja koskemaan kaikkea tietoa sen muodosta riippumatta, julkishallinnoiden toimijoiden kustannukset voivat nousta kohtuuttomiksi suhteessa saavutettaviin hyötyihin.

Yrityslompakot sujuvoittamaan liiketoimintaa

PRH pitää tärkeänä, että eurooppalaiset yrityslompakot tukevat tulevaisuudessa yritysten kasvua, kilpailukykyä ja pääsyä EU:n sisämarkkinoille. Digitaaliset ratkaisut vähentävät maantieteellisen etäisen sijaintimme aiheuttamaa haastetta suomalaisille yrityksille ja voivat siten helpottaa erityisesti pk-yritysten EU-rajat ylittävää liiketoimintaa.

Liiketoimintatapahtumissa, joita voidaan sujuvoittaa yrityslompakoilla, on esitetty esimerkkejä sivulla 6. Tieto liikkuu niissä niin sanottuina todisteina. Näitä todisteita voivat myöntää yritykset, myös omasta liiketoiminnastaan ja tässä on vielä tunnistamatonta potentiaalia. Yritykset tarvitsevat kuitenkin todisteita myös julkishallinnolta ja varsin perustavanlaatuisissa liiketoimintapahtumissa, kuten kumppanin luotettavuuden varmistamisessa sekä pankkiasioissa ja lupien hakemisessa.

Jos asetuksessa tulee julkishallinnolle laaja velvoittavuus hallinnolliseen asiointiin ja raportointiin, niin riski on, että ne priorisoituvat kehityksessä ja nämä ei-velvoitetut julkishallinnon myöntämät todisteet ja siten niiden tuomat liiketoimintamahdollisuudet lykkääntyvät.

PRH:n näkemyksen mukaan liiketoiminnan kannalta keskeiset käyttötapaukset etenevät tuloksekkaimmin yritysten ja julkishallinnon yhteistyössä, vaikka osa käyttötapauksista on selkeämmin julkishallinnon, pankkien tai muiden yritysten toimikenttään kuuluvia. Yhteistyössä tulee myös edistää keskeisten liiketoiminnassa hyödynnettävien tietojen, eli todisteiden, sisällön määrittelyä, siten, että eri toimijat ja järjestelmät ymmärtävät ja tulkitsevat tiedon liiketoimintatapahtumissa samalla tavalla, jolloin liiketoiminta tehostuu.

Yrityslompakoiden käyttötapauksia on kehitetty ja pilotoitu jo ennen lainsäädäntäehdotuksen julkaisemista mm. pohjoismaisessa yhteistyössä, Yrityksen digitalous -hankkeessa sekä EWC-konsortiossa. Parhaillaan käynnissä olevassa eurooppalaisessa WE BUILD -konsortiossa pilotoidaan useita liiketoiminnan käyttötilanteita. Konsortiossa on mukana lähes 200 julkisen ja yksityisen sektorin toimijaa, joista 11 Suomesta. Kokeilut on tuloksekas tapa edetä myös kansallisesti.

Esimerkkejä liiketoimintatapahtumista, joita voidaan sujuvoittaa yrityslompakoita hyödyntäen

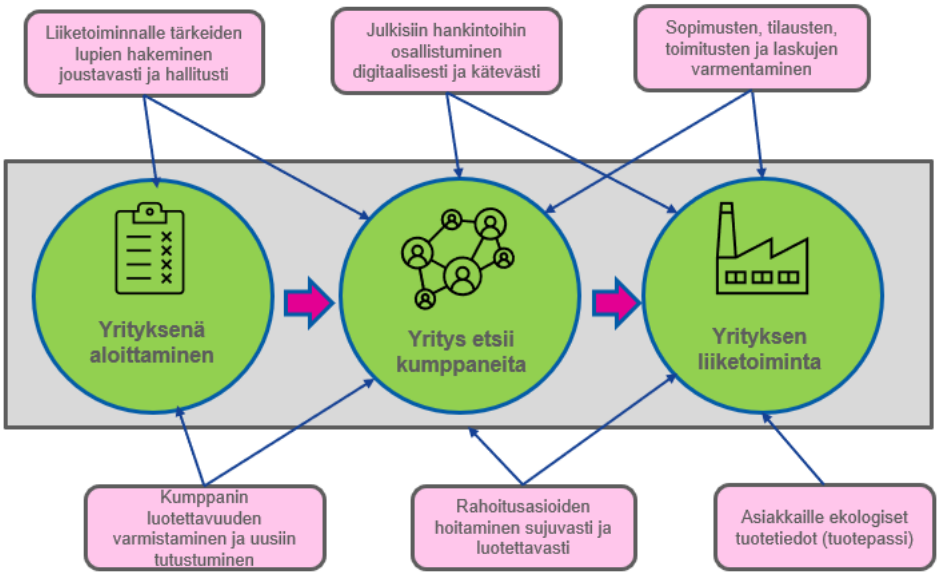

Liikekumppanin luotettavuuden varmistaminen

Uusille kumppaneille voi todistaa luotettavuuttaan toimittamalla perustiedot yrityksestä ja todisteita esimerkiksi viranomaisvelvoitteiden täyttämisestä, esimerkiksi siitä, että yritys on alv-rekisterissä eikä sillä ole verovelkaa.

Yrityslupien hakeminen

Yrityksen toimintaa helpottaa se, että eri toimijoilta haetut luvat ovat todistuksena yrityslompakossa itse hallittavissa ja päivitettävissä ja käytettävissä. Lupien hakuprosessissa tarvitaan tyypillisesti useampia todisteita muun muassa viranomaisilta.

Rahoitus ja pankkipalvelut

Yrityslompakot voivat tehostaa esimeriksi tilien avaamiseen ja rahoituksen hakemiseen liittyviä prosesseja mahdollistamalla varmennettujen tietojen suoran ja luotettavan jakamisen pankkien ja rahoittajien kanssa.

Julkiset hankinnat

EU:ssa uudistetaan parhaillaan julkisia hankintoja koskevaa sääntelyä. Yrityslompakko tarjoaa mahdollisuuden tunnistaa yritykset EU-laajuisesti ja keinon välittää hankintaprosessissa vahvistettua rakenteista tietoa, kuten tilaajavastuuseen vaadittavat viranomaistodistukset ja yrityksen omat selvitykset.

Tilaus-toimitusketjut

Tilaus-toimitusketjuissa yrityslompakoilla on rooli liikekumppanien molemminpuolisen luottamuksen kasvattamisessa. Käytännössä yrityslompakoilla voi varmentaa sopimusten, tilausten ja laskujen tietoja.

Tuotepassit

Digitaalinen tuotepassi (DPP) on keskeinen osa EU:n kiertotalousohjelmaa ja nojaa luotettaviin vaatimustenmukaisuus- ja kestävyystietoihin. Käytännössä yrityslompakolla voidaan todentaa tuotteen elinkaaren aikana siihen vaikuttaneet yritykset, varmentaa vaatimustenmukaisuusvakuutukset/ julistukset lompakoiden allekirjoituksilla ja leimoilla, sekä varmistaa, että tuotetietoja vaihdetaan turvallisesti ja todennettavasti rajojen yli. Tämä tukee suomalaisten yritysten kykyä vastata uusiin EU-velvoitteisiin.

Patentti- ja rekisterihallitus
www.prh.fi